

ІНСТРУМЕНТАРІЙ МОНІТОРИНГУ ЗАЛУЧЕННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО ОЗДОРОВЧИХ ТА СПОРТИВНИХ ЗАНЯТЬ

Тетяна ГОСПОДАРЧУК

Волинський державний університет імені Лесі Українки

Актуальність. В чисельних публікаціях останніх років йдеться про стійку тенденцію погіршення стану здоров'я населення України, яка призводить до перевищення показників смертності над показниками народжуваності. Ведеться активний пошук шляхів подолання цього негативного суспільного явища. Природним є розгляд фахівцями активізації рухової активності населення України, як одного із дієвих засобів, спроможного спричинити позитивні зміни у показниках стану здоров'я громадян.

Вирішенню цієї важливої проблеми присвячена низка документів загальнодержавного значення, в тому числі Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту, у якій одним із завдань державної політики визначено: удосконалення форм залучення різних груп населення до регулярних та повноцінних занять фізичною культурою і спортом [1]. Однак згідно, з офіційними статистичними показниками, лише 9% населення України (приблизно 4,4 млн. чол.) охоплено всіма видами фізкультурно-оздоровчої роботи. Це у 5-6 разів менше ніж в більшості європейських країн. Особливе занепокоєння викликає пасивність дорослих громадян України у використанні засобів фізичної культури для покращення та підтримки здоров'я.

Однією із головних причин такого становища М.В.Дутчак називає практичну відсутність серед населення розуміння соціальної значимості здорового способу життя і традицій використання засобів рухової активності в організації дозвілля. Видатки українців із сімейного бюджету на заняття оздоровчою руховою активністю в сотні разів менші, ніж на придбання алкоголю і тютюну [2].

Безумовно, кроком вперед на шляху вирішення проблеми є створення мережі обласних, міських та районних центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”, які функціонують під керівництвом Всеукраїнського центру [3].

Одним із основних завдань центрів є: залучення широких верств населення до регулярних оздоровчих занять, надання фізкультурно-спортивних послуг, поєднання масових та індивідуальних форм організації фізкультурно-спортивної роботи за місцем проживання та в місцях масового відпочинку.

Для того, щоб на високому якісному рівні виконувати це важливе завдання, необхідно мати якомога більше інформації про об'єкт управління. Таку інформацію можна отримати постійно здійснюючи моніторинг залучення населення до фізкультурно-оздоровчих та спортивних занять.

Метою проведеної дослідницької роботи є розробка інструментарію, за допомогою якого може бути проведений якісний моніторинг залучення різних груп населення України до фізкультурно-оздоровчих та спортивних занять.

Об'єктом дослідження є проблема залучення дорослого населення до фізкультурно-оздоровчих занять за місцем проживання і в місцях масового відпочинку.

Предметом дослідження: розробка інструментарію проведення моніторингу фізкультурної активності населення.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні дослідницькі завдання:

- проаналізувати документи організаційного регламентування Всеукраїнського, обласних, міських центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх";
- вивчити і узагальнити коло питань, які необхідно з'ясувати в ході проведення моніторингу;
- сформувати анкети для опитування дорослого населення щодо участі у спеціально організованих та самостійних фізкультурно-оздоровчих заняттях;
- провести пілотажне анкетування та проаналізувати його результати.

Отримані результати та їх обговорення. Моніторинг (від лат. monitor – той, що наглядає) передбачає комплексний систематичний аналіз, фізкультурної діяльності населення, вивчення її стану з метою визначення шляхів подальшої активізації [4]. Моніторинг, проведення якого входить до кола обов'язків центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх", повинен включати аналіз: мотивації до фізкультурно-оздоровчих занять, стану здоров'я, рівня фізичного стану, обсягів рухової активності у професійній діяльності та на дозвіллі, зміст потреб та рівень їх задоволення, забезпеченість місцями занять і багато інших. Моніторинг повинен також включати масові медичні обстеження населення.

Вивчення змісту "Методичних рекомендацій"[5] щодо діяльності центрів, свідчить про необхідність спеціального моніторингу для виконання кожного із завдань, які перед ними стоять. Окрім залучення населення до занять, із поєднанням масових та індивідуальних форм організації, це:

- формування у громадян потреб рухової активності та створення умов для їх задоволення;
- просвітницька робота з питань оздоровлення населення засобами фізичної культури і спорту;
- організація та проведення змагань, конкурсів, показових виступів та інших заходів у місцях проживання та масового відпочинку;
- обладнання та утримання фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд.

За дорученням Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" нами розпочата робота з формування інструментарію проведення моніторингу, зокрема анкет для проведення опитування дорослого населення з питань участі у фізкультурно-оздоровчій діяльності.

В процесі формування анкет ми дійшли до висновку, що слід передбачити два їх варіанти: для тих респондентів, які відвідують організовані фізкультурно-оздоровчі заняття або займаються самостійно; для тих учасників опитування, які не залучені до названої діяльності.

Розробка двох варіантів анкет передбачала частину однакових питань, результати відповідей на які можна порівнювати, а також різні питання, відповіді на які можуть свідчити про резерви організації фізкультурно-оздоровчих занять або причини фізкультурної пасивності та шляхи її подолання.

Пробний варіант анкети для респондентів не залучених до фізкультурної активності містив запитання для аналізу: самооцінки стану здоров'я; витрат на ліки та лікування; рухової активності у професійній діяльності та на дозвіллі; мотивації і потреб; причин фізкультурної пасивності; ставлення до платних організованих занять, самостійних занять і консультацій та інші.

Анкета для учасників фізкультурно-оздоровчих занять включала питання: самооцінки стану здоров'я та рівня фізичного стану; рухової активності у професійній діяльності та на дозвіллі; важелів впливу на формування позитивної мотивації до занять; рівня задоволення фізкультурно-спортивних потреб; ставлення до фізкультурних занять (організованих, само-

стійних); результатів тренувань; оцінки місць занять та вартості занять; достатності обсягів рухової активності; доцільності організації консультативних пунктів; достатності спортивних споруд та їх доступності для проведення оздоровчого тренування; участі у змаганнях, конкурсах; резервів пропаганди рухової активності, які ще не використані в Україні.

Було проведено пілотажне рандомізоване (із використанням випадкової вибірки) анкетування, в ході якого було заповнено 50 анкет респондентами, які залучені до фізкультурно-оздоровчих занять, а також не є прихильниками фізкультурної активності. Результати виявили окремі недоліки розроблених анкет і дали змогу внести корективи у їх зміст.

Висновки

Проведений аналіз документів організаційного регламентування діяльності центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх” дав змогу сформулювати анкети для опитування учасників фізкультурно-оздоровчих занять, а також людей, які не є прихильниками рухової активності. Опитування дорослого населення країни є обов'язковою складовою моніторингу, який має за мету з'ясування вихідного стану фізкультурної активності та визначення шляхів подальшої активізації фізкультурно-оздоровчих та спортивних занять.

Література

1. *Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. Затверджена Указом Президента України від 28 вересня 2004 року № 1148/2004.*
2. *Дутчак М.В. Реалії та перспективи трансформування масового спортивного руху в Україні. // Збірка наукових праць “Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні”. – Рівне, 2003. – с.114-118.*
3. *Жданова О., Господарчук Т. Визначення шляхів формування організаційних засад діяльності центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”. // Збірка матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції “Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення. – Львів, 2004. – С. 184–186.*
4. *Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера. – К.: Міжнародна економічна фундація, 2000. – 703с.*
5. *Методичні рекомендації щодо діяльності Республіканського (Автономна Республіка Крим), обласних, Київського та Севастопольського міських, районних у м. Києві та Севастополі, міських та районних у містах центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”. Розроблені на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 року № 49 “Про утворення центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх”. – 6с.*

THE REALIZATION OF MONITORING OF DIFFERENT POPULATION GROUPS ENLISTING IN UKRAINE TO PHYSICAL REMEDIAL AND SPORTS SESSION

Tetiana HOSPODARCHUK

Volynskyy Stte University after Lesya Ukrainka

Abstract. The aim of the research is the explore the means of the realization of monitoring of physical activity of the old people. There are two types of forms for the competitor physical studies and for those are not engaged in physical activity. The realization of the interrogation perfects the contents of forms.

Key words: physical activity, physical studies, monitoring.